

Stortingslijst van het archief van Gust Wallaert (1938-1939, 1944-1963, 1965-1986)

(S/1982/028, S/1987/122, S/1990/178)

Luc Janssens

Amsab-Instituut voor Sociale Geschiedenis
1983

INLEIDING

Gust Wallaert (°1908) werd geboren in Gent, in de schaduw van de 'kleine Lys' in een textielarbeidersgezin. Zijn vader werd tijdens de Eerste Wereldoorlog door de Duitsers gedeporteerd en overleed in 1917. Als oorlogsvrijwilliger kon hij van 1923 tot 1926 aan de Arbeidershogeschool in Charleroi in het beroepsonderwijs automechanica volgen. Terug in Gent militeerde hij actief in de Gentse socialistische beweging: als bestuurslid van de wijkclub Heirnis werkte hij mee aan de propaganda voor het Plan van de Arbeid. In 1936 werd hij secretaris van de wijkclub Jozef De Graeve aan de Brugse Poort; twee jaar later werd hij naast Emiel Vergeylen adjunct-secretaris van de Gentse afdeling van de Belgische Werkliedenpartij (BWP), waar hij een belangrijke rol speelde in onder meer de uitbouw van het Komitee voor Arbeidersopvoeding. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werkte hij mee met de socialistische verzetsbeweging. Bij de Bevrijding aanvaardde hij de opdracht om secretaris van de Gentse Metaalbewerkers te worden. Als gevolg van de herstructurering binnen de metaalvakbond werd hij in 1945 secretaris van de Provinciale Metaalbewerkersbond - Vlaanderen; op twee korte periodes op het nationaal secretariaat van de Centrale der Metaalbewerkers van België (CMB) en het Algemeen Belgisch Vakverbond (ABVV) na, zou hij die functie tot in 1964 vervullen. In de staking van 1960-1961 tegen de Eenheidswet van de regering-Eyskens speelden de metaalbewerkers, met hun Luikse bastion onder leiding van André Renard, een zeer gewichtige rol. Het is dan ook niet verwonderlijk dat de meningsverschillen binnen het ABVV over de te volgen tactiek tot felle inspanningen binnen de Centrale der Metaalbewerkers leidden. Een sterke Waalse federalistische stroming kristalliseerde zich in de Mouvement Populaire Wallon (MPW) en stelde de eenheidsstructuur van de vakbeweging in vraag. Het is belangrijk op te merken dat het hier geen louter Vlaams-Waalse tegenstellingen betrof: ook de verschillende Waalse gewesten bleken verre van eensgezind te zijn. Midden deze polarisatie bleef Gust Wallaert steeds een onafhankelijke positie innemen. Hij kreeg als taak om, ondanks de soms hoog oplaaierende tegenstellingen, een aanvaardbare middenweg te vinden die zowel de eenheid als de stootkracht van de vakbeweging zou bevorderen. Hierin zou zijn vertrouwde met de Waalse arbeidersbeweging een positieve factor vormen. Tijdens zijn twaalfjarig mandaat op de centrale zetel ijverde Wallaert fel voor de totstandkoming van een efficiënt organisatorisch kader. Het is echter vooral door zijn aandacht voor vorming, dat hij een zeer persoonlijke bijdrage leverde. De daadwerkelijke uitbouw van het CMB-vormingscentrum te Melreux, de uitgave van *CMB-Inform* en vooral van de brochurereeks *Studies* zijn belangrijke verwezenlijkingen in die periode. De hierin behandelde thema's maakten een duidelijke bekommernis zichtbaar om de militantenvorming verder te laten reiken dan de onmiddellijke bedrijfsproblematiek. Niet alleen het globaal sociaaleconomisch kader kwam aan bod, ook het socialisme als streefdoel werd er in zijn ideologische en ethische fundamenten gesitueerd. Het toekomstgericht karakter van de vorming blijkt verder uit de behandeling van niet-rationele thema's zoals bv. automatisme (1968), studentencontestatatie (1969) en jonge arbeiders in de hedendaagse maatschappij (1969). Het belang van deze herbronning bleek later, onder meer wanneer in het kader van het ideologisch congres van de BSP weerstand moest geboden worden aan een strekking die de evolutie van het socialisme naar een medebeherende sociaaldemocratie bepleitte. In 1973 bereikte Gust Wallaert de pensioengerechtigde leeftijd en trok zich als algemeen secretaris uit de CMB terug. Van 1974 tot 1977 aanvaardde hij de ondankbare opdracht om als afgevaardigd beheerder van sm Het Licht te fungeren op het ogenblik dat de technische en financiële omstandigheden een delicate saneringsoperatie noodzakelijk maakten. De politieke loopbaan van Gust Wallaert bleef in de schaduw staan van zijn syndicale activiteiten, ook al was hij na de Bevrijding ongeveer dertig jaar gemeenteraadslid in Gent. Als schepen van Huisvesting (1954-1958) nam hij talrijke initiatieven om ongezonde woongebieden te saneren; hij bleef daarna nog lange tijd actief in de sector van de sociale woningbouw.

Het archief werd in de jaren 1982-1983 door het toenmalige AMSAB verworven en aangevuld in de jaren 1987 en 1990. Later werden nog schenkingen overgedragen, die evenwel nog niet werden verwerkt en dus ook niet aan deze lijst toegevoegd. Het archief werd opgeborgen in 25 archiefdozen en heeft vooral betrekking op de periode tussen 1961 en 1973 tijdens dewelke Gust Wallaert algemeen secretaris van de Centrale der Metaalbewerkeren was (congressen, werkdocumenten, artikels, toespraken, documentatie over de metaalnijverheid). Het bevat ook verschillende uitgaven van vzw De Zaaiers (*Studies*), *CMB-Inform* en documentatie over de internationale syndicale problematiek. Een beperkt aantal documenten dateert uit de periode tussen 1945 en 1950. Enkel het fotoalbum over de viering van 50 jaar propagandaclub Jozef De Graeve dateert van voor de Tweede Wereldoorlog (1938). Het archief is raadpleegbaar mits toestemming van de verantwoordelijke archivaris.

2. Stortingslijst

Doos 1

1. Documenten

m.b.t. congres C.M.B. 9-11/VI/1967, buitengewoon A.B.V.V.-kongres 29-31/I/1971, congres C.M.B. 22-24/VI/1973, congres C.M.B. 19-21/X/1979, congres P.M.B.-Vlaanderen 26/VI/1965.

2. Financieel rapport

P.M.B.-Vlaanderen

1965 - 66.

Doos 2

1. Documenten & persknipsels

m.b.t. congres C.M.B.

19-21/VI/1970.

Doos 3

1. Werkdocumenten

C.M.B.

(1966 - 71).

2. Teksten

G. Wallaert m.b.t. kadercursus C.M.B.

3. Syllabus Scholendienst

A.B.V.V.

(x - 1948).

Doos 4

1. Map 1

artikels G. Wallaert in Links en Journal de Charleroi (1973)
Persknipsels m.b.t. 48e C.M.B.-kongres, III - 1964
Reakties La Gauche/Amada op art. G. Wallaert in De Werker
27.XI.1971.

2. Map 2

documentatie m.b.t. sluiting van ondernemingen
(1967 - 77).

3. Map 3

inleidingstoespraak G. Wallaert, 51e C.M.B.-kongres
(VI - 1973).

4. Map 4

inleidingstoespraak G. Wallaert, 50e C.M.B.-kongres
(VI - 1970).

5. Map 5

interview G. Wallaert in Combat/Links (1972)
persknipsels uit Combat 'La doctrine socialiste aujourd'hui'
(1972)
persknipsels betr. V. Larock's Hâter l'avenir (1970).

6. Map 6

artikels G. Wallaert in Links, Vooruit, Journal de Charleroi
(1973 - 74).

Doos 5

1. Map 1

tekst G. Wallaert 'Problemen van het A.B.V.V.', s.d.

2. Map 2

felicitatiebrieven en -telegramman n.a.v. afscheid G. Wallaert als alg. sekr. C.M.B.

Artikel G. Wallaert n.a.v. overlijden V. Larock (XII - 1977)
Persknipsel over afbraak Palais du Peuple te Charleroi.

3. Map 3

teksten (P. Frantzen, Economische democratie; Le contrôle ouvrier (VIII - 1970); Quelques réflexions sur certains problèmes posés au syndicalisme (III - 1968).

4. Map 4

ontwerp van verslag over arbeiderskontrolle, A.B.V.V.-kommissie, IX.1969.

5. Map 5

artikel G. Wallaert + persknipsels n.a.v. overlijden A. Gailly (25.VI.1974).

6. Map 6

persknipsels uit Links/Vooruit m.b.t. propagandatechnieken A.C.V. (X.1975).

Doos 6

1. Map 1

documentatie m.b.t. Chili
(1970 - 74).

2. Map 2

werknota's C.M.B. m.b.t. kollektief overleg
(1968 - 69).

3. Map 3

persknipsels m.b.t. Jaurès (Vooruit 20.III.1982) en n.a.v. overlijden A. Van Acker

(VII - 1975).

4. Map 4

artikels m.b.t. socialistische doctrine

(1972).

Doos 7

1. Tekst

"Productiviteit en syndicalisme" (uitg C.M.B.).

2. Nota's

G.W.

3. Varia, persknipsels

Links, La Gauche, Amada, artikel Vooruit over Dr. Dumont, 2.II.1971).

Doos 8

1. Persknipsels en briefwisseling betreffende

problematiek van de socialistische pers.

Doos 9

1. Briefwisseling

(vormingswerk C.M.B., prov. bestuur P.M.B.-Vlaanderen (1968), A. Spinoy (1966)).

2. Index Soc. Standpunten
1964 - 73.
3. Tekst
Waalse Intergewestelijke "Pour un syndicalisme dynamique".
4. Map
met foto's, tekeningen, allerhande briefwisseling, hulde A. Gailly, P. Caudron).
5. Persknipsels.
6. Persknipsels en verslagen
m.b.t. aktie van het A.B.V.V.
(1964).
7. Verslagen en moties
n.a.v. geschil G. Wallaert / A. De Keuleneir
(1949).
8. Briefwisseling
n.a.v. A.B.V.V.-Klaasfeest
1951.
9. Briefwisseling, nota's, knipsels
Optreden P.M.B.-Vlaanderen rond Koningskwestie
1945 - 1950 (ex. : Gent-Eeklo).

Doos 10

1. Tekstontwerpen
"Kommissie der 15" (Ontwerp van addendum tot het protocol van het A.B.V.V.).

2. Dokumenten betreffende
C.M.B.-Nat. Comité, Uitgebreid Uitv. Bestuur, e.a.
(1963).
3. Statuten C.M.B.

Doos 11

1. Verschillende teksten
(verslag 60 - 61, "Constatations et réflexions" V.1963, "La politique du logement social en Belgique" -
X.1965.
2. Studieweken C.M.B. - 1973, Bijdrageverhoging, verdeling der taken van het secretariaat van de C.M.B.
3. Resoluties
C.M.B.-afdelingen
(XII.1966/II1967).
4. Map
m.b.t. wilde stakingen in de metaalnijverheid
(1971).
5. Teksten
m.b.t. 51e C.M.B.-kongres,
VI.1973.
6. Varia + persknipsels
De Werker/Links.

Doos 12

1. Teksten
m.b.t. kongres C.M.B.,
18-19.VIII.1945.
2. Teksten m.b.t.
kongres C.M.B.,
11-14.X.1947.
3. Nota's
G. Wallaert betr. syndikale aktie
1960 - 62.
4. Dossiers
m.b.t. A.B.V.V.-protocol, buitengewoon A.B.V.V.-kongres,
21-22.VI.1963.

Doos 13

1. Uitgaven van de C.M.B.
(Etudes, Studies, V. Larock, Hâter l'avenir).

Doos 14

1. Documentatie m.b.t.
Ideologisch Congres B.S.P.
2. Internationale syndicale problematiek.
3. Multinationale ondernemingen.

Doos 15

1. Teksten
betr. Multinationale ondernemingen.
2. Art. J. Rens,
Sur quelques aspects modernes du socialisme.
3. In memoriam Otto Brenner
(1907 - 1972).
4. Documenten
Int. Fed. van Metaalbewerkers.
5. Persknipsels.

Doos 16

1. Art. betreffende
herdenkingsplechtigheid A. Renard
(IX.1982).
2. Art.
R. Declerck, Georges Sorel, théoricien du mythe social
(1963).
3. Bulletin
de la Fondation A. Renard, special nr. A. Renard.
4. Brief
G. Wallaert.
5. Herinneringsalbum

50-jarig jubelfeest propagandaclub Jozef De Graeve
1886 - 1937.

6. Art.

G. Wallaert in Voor Allen betr. Oost-Vlaamse Huurderscoöperatie
(X.1982).

Dozen 19 - 19

1. Algemene bibliografische documentatie.

Doos 20

1. Documenten betreffende

Centrale der Metaalbewerkers

1960 - 63.

Doos 21

1. Folder

m.b.t. Congres J.G.S. Unifiée

(2/3.XII.1944).

2. Documenten, biografie G.W.

m.b.t. C.M.B.

1970 - 72.

3. Briefwisseling

G.W., J. Van Eynde, V. Thijs

1957.

4. Vonnis

zaak Liebaers, Centrale der Kleding
1955.

5. In Memoriam
Jos Magé, O. Brenner.
6. C.M.B.-cahier betreffende
jeugdwerkloosheid
(22.XI.1968)
(fonds Wallaert).

Doos 22

1. Knipsels
uit syndikale en andere pers.

Doos 23 (S/87/127)

1. Verslagen, notities, nota's, knipsels e.a.
i.v.m. Het Licht / dagblad Vooruit
1978.
2. Knipsels, nota's, briefwisseling e.a.
i.v.m. redactie Vooruit
1974 - 1977.
3. Nota's, briefwisseling, knipsels
De nieuwe Vooruit
1974.
4. Knipsels, nota's

Het Licht

1974 - 1977.

5. Brief

Wallaert aan Temmerman, i.v.m. De Goede werkmanswoning

1976.

6. Knipsels e.a.

inhuldiging Institut Arthur Gailly

Charleroi 1962.

7. Knipsels

diverse onderwerpen

1978.

8. Kursus

C.M.B.

1955 - 1956.

9. Kursus

scholendienst A.B.V.V.

1948.

10. Brochure

Victor G. Reuther

11. Brochure

75 jaar B.S.P. in beeld

1960.

Doos 24 - 25

1. Agenda's

Gust Wallaert

1938 - 1939, 1944 - 1963, 1973 - 1986.

FONDS GUST WALLAERT : TIJDSCHRIFTEN

1. Banifor
1972
nr. 8.
2. Bulletin
de la fédération internationale des ouvrier sur metaux
X.1968 (XVIII, 31).
3. C.M.B.-inform
III/IV.1979 (44) - III.1980 (52); V..1980 (54); IX.1980 (56) -
XII.1980 (58); III.1981 (61) - IV.1981 (62); IX.19881 (64) -
III.1982 (70).
4. C.M.B.-inform (Franst.)
Iè 1970 (50)
5. En direct
XII.1977 (33).
6. La gauche
29.VIII.1970 (XIV, 29 - 31)
7. Links
27.VI.1970 (XII, 31).
8. La Pensee et les Hommes
III.1980 (XXIII, 10).
9. De Pers - La Presse
XII.1968 (XV, 4).

10. S, B.S.P.-inlichtings- en documentatieblad

1973 (XXI, 1 - 3).

11. Socialisme

II.1978 (XXV, 145).

12. Socialistische Standpunten

1966 (XIII, 1 - 3); 1975 (XXII, 2); 1977 (XXIV, 6); 1980
(XXVII, 3, 5); 1981 (XXVIII, 1, 3).

13. Vlaams Weekblad

6.I.1978 (XLVIII, 1).

14. De Volkswil

7.X.1977 (XXVIII, 36).

15. Vooruit

28.II.1978 (XC, 352); 1.III.1978 (XC, 353).

16. De Werker

6.II.1971 (XXVII, 5); 20.V.1972 (XXVIII, 20).

FOTO'S : ZIE FOTOTHEEK

1. 3 foto's

FISM

1968.

2. 2 foto's

100 j., 1 st. Internationale

1964.

3. Portret

Gust Van der Bruggen, P.M.B.-Vlaanderen

FONDS GUST WALLAERT : BOEKEN - BROCHUREN : CONGRESSEN

A.B.V.V.

Statutair congres 21 - 23 jan. 1972 : Aktiviteitsverslag.

Statutair congres 22.- 24 apr. 1968 : Rapport moral et administratif pour les années 1965 - 1966 - 1967.

Statutair congres 16 - 19 dec. 1965 : Problèmes économiques et sociaux de l'avenir.

Statutair congres 24 - 26 nov. 1978 : Aktiviteitenverslag 1975 - 1977.

Statutair congres 24 - 26 nov. 1978 : zekerheid, koopkracht, arbeiderskontrolle.

Statutair congres 19 - 21 nov. 1981 : Aktiviteitenverslag

" " " " : Index en indexering

" " " " : A.B.V.V.-programma

B.S.P.

Buitengewoon congres 3 - 4 april 1965 : Verkiezingsprogramma.

Congrès des socialistes wallons : 25 - 26 nov. 1967.

Ideologisch congres 1974 : Algemene Raad 5.I.1974.

" " " : 175 p.

" " " : Het socialisme nu

" " " : Het socialisme nu (andere tekst)

Administratief congres 1.III.1975 : Verslag 1973 - 1974.

Administratief congres (1977) : Verslag 1975 - 1976.

C.M.B.

Statutair congres 11 - 14 okt. 1947 : verslag 1945 - 1946

" " 3 - 6 mei 1951 : verslagen 1947 - 1950

" " 8 - 9 okt. 1960 : verslag 1957 - 1959

" " 23 - 24 nov. 1963 : rapport 1960 - 1962

" " 9 - 11 juni 1967 : rapport 1963 - 1966

" " " " : verslag 1963 - 1966

" " " " : fin. rapport 1963 - 1965

" " 19 - 21 juni 1970 : rapport 1967 - 1969
 " " " " : verslag 1967 - 1969
 " " " " : de koppeling van de lonen aan de index
 " " " " : naar de economische democratie door de arbeiderskontrolle
 " " " " : ontwikkeling van de paritaire betrekkingen in de metaalnijverheid
 " " " " : vakbondsbetrekkingen op Europees en internationaal niveau
 " " " " : vijf jaar syndikal waarborgen
 " " " " : de Belgische metaalnijverheid sinds 1960
 " " " " : Fr. uitgaven : cinq ans de garanties syndicales; évolution des relations partarives en métallurgie; la liaison des salares à l'index; relations syndicales européennes et internationales; vers al démocratie économique par le contrôle ouvrier; la métallurgie belge depuis 1960.

Statutair congres (1973) : verslag / rapport 1970 - 1972

Statutair congres (1976) : verslag 1973 - 1975 (C.M.B.-inform; 1976, 17)

" " " : Pour un syndicalisme transformateur et créateur (C.M.B.-inform; 1976, 18)

Statutair congres (1979) : Verkorting van de arbeidsduur; strategie, Statistieken

F.E.M. (Féd. Eur. des Métallurgistes)

2ème Assemblée générale, 30.6.31/X/1974 : Résumé des discussions et décisions

: Documentatiemap + nota's toespraak G. Wallaert

: rapport d'activité 1971 - 1974 du Secrétariat

3ème Assemblée générale, 17 - 18/V/1977 : Rapport d'activité du secrétariat

P.M.B. - VLAANDEREN

- Jaarverslag 1.V.1945 - 30.IV.1946
- Jaarverslag 1.V.1946 - 31.XII.1946
- Tweejaarlijks verslag 1947 - 1948
- " " 1949 - 1950
- " " 1951 - 1952
- " " 1953 - 1954
- " " 1955 - 1956
- " " 1957 - 1858
- " " 1959 - 1960
- " " 1961 - 1962
- " " 1963 - 1964
- " " 1965 - 1966

C.M.B. - AFDELING GENT

- Jaarverslag 1946

FONDS GUST WALLAERT : BOEKEN EN BROCHURES

FORMAAT MB

- De achtergrond van de christelijke arbeidersbeweging. s.l., s.d. (1955).
- 75e Anniversaire de la C.M.B.-F.G.T.B. du Centre, La Louvrière, 1972.
- Au Progrès, Société coopérative des ouvriers du Centre à Joliment. La Louvière, 1971.
- BLANPAIN, R., De Collectieve Arbeidesovereenkomst Leuven, 1961.
- BLUM, L., Tien beroemde vrouwen. Brussel, 1923.
- BOLLE DE BAL, M. Crise, mutation et dépassement de la rémunération au rendement. Paris (1963).
- Bond Moyson, de komplette mutualiteit. Gent, s.d.
- BONDAS, J., Histoire de la Centrale des Métallurgistes de Belgique, 1887 - 1947. s.l. (1947).
- Cent ans d'action syndicale et socialiste dans le Centra. s.l., 1971.
- CLERCK, J. de, De werkstaking Carels 1914. Gent, 1914.
- Démocratisation de l'entreprise. Bruxelles, C.S.C., 1971.
- DHONDT, J., Onkerkelijkheid vooral in het Vlaamse land. A'pen, 1959.
- Documenten van en over Eduard Anseele. Brussel, 1945.
- Documenten van en over Eduard Anseele. Brussel, 1946.
- Etudes, no. 2., Bruxelles, 1967.
- Etudes, no. 7., Bruxelles, 1973.
- L'Evolution économique et sociale de la Belgique depuis 1963. Bruxelles, 1967.
- Handboek van den Metaalbewerkerstrouwenman. Brussel, 1921.
- HAIDANT, Paul, Précis de législation industrielle et sociale. Liège, 1948.

- Holdings en economische democratie. Brussel, 1956.
- Gedenkschrift ter gelegenheid van het 25-jarig jubelfeest der vakvereniging 1882 - 1907, Gent, Metaalbewerkerbond, 1907.
- JESPER, J.-J. / DUMON, M. / CAMPE, R., Radioscopie de la presse belge. S.l., 1975.
- MANDEL, E., Algemene beschouwingen betreffende de holdings, s.l., 1956.
- MERTENS, C., Een overzicht der vakbeweging, Gent, 1943.
- Programmes socialistes. Bruxelles, 1959.
- RAMAEKERS, Roger, La coopération, formule périmée ou grande idée du vingtième siècle. Paris, 1964.
- Roodboek, Voor een strijdend socialisme. Gent, s.d.
- Het socialisme nu; Crisisbestrijding, een socialistische benadering. Gent, 1975.
- De sociale leer der Rooms-Katholieke Kerk. Brussel, 1965.
- De socialistische beginselen, een ontwerp-manifest. Brussel, 1966.
- Statuten A.B.V.V. Brussel, 1960.
- Statuts F.G.T.B. Bruxelles, 1960.
- Studies C.M.B. Nr. 1. Brussel, C.M.B., 1966.
- Studies C.M.B. kongres 1973, nr. 7. Brussel, 1973.
- VERSICHELEN, M., Beginselen van democratie en economische democratie. s.l., 1956.
- Voor Spanjes vrijheid, 1936 - 1961. Antwerpen, B.S.P., 1961.
- WALLAERT, G., Strijd en bezinning van een sindikalist 1944 - 1974. Gent, 1974.
- Wereldnamen van bij ons ; uitvinders, ontdekkers, pioniers. Gent, 1977.
- WIARDI BECKMAN, H.B., Het syndicalisme in Frankrijk. Amsterdam, 1931.
- Het Zwartboek over Amnestie. Gent, s.d.

- A propos du rapprochement du statut des employés et des ouvriers. Bruxelles, C.M.B., 1972.
- Automobieliindustrie, bron van welvaart, bron van zorgen. Brussel C.M.B., 1981.
- Banque Nationale de Belgique, Rapports, Bruxelles, 190.
- BOCK, N. de, Hoe het A.C.V. te beoordelen; studieweek voor Vlaamse vakbondsbestendigen. Brussel, 1951.
- BONDAS, J., Histoire de la Centrale des Métallurgistes de Belgique. 1887 - 1947. S.l., s.d.
- CLAASSENS, B., Kursussen filosofie. Bruxelles, Cercle d'Education Populaire, 1960 - 1963.
- Curriculum G. Wallaert, vakbondsleider A.B.V.V. Brussel, 1980.
- Le Dossier des nationalisations. Paris, 1977.
- CLAESSENS, F., Het dialectisch materialisme. Mechelen, Volkshogescholen, s.d.
- Economische en sociale evolutie van België sinds 1963. Brussel, 1967.
- Europees Vakbondsinstituut : Gevolgen van de micro-electronica voor de werkgelegenheid in West-Europa in de jaren 80 / De arbeidsverkortening in West-Europa (2 delen) / Controle des prix et maintien du pouvoir d'achat dans les pays d'Europe Occidentale.
- Formation : Déclaration de principes / Technique de base / Loi du 21.7.71 / Accords Klemmerke - Verviers / Bilan - quelques éléments de théorie et exercices pratiques / La révision de la Constitution et les nouvelles structures de la Belgique. Bruxelles, C.M.B., s.d.
- Grèves spontanées, grèves organisées ? Bruxelles, (1972).
- Histoire de la Centrale des Métallurgistes avant 1940. Brussel, Onuitgegeven licentiaatsverhandeling, (1972 ?).
- Histoire de la Centrale des Métallurgistes de Belgique. Bruxelles, 1967.
- 75 jaar B.S.P. in beeld. Brussel, 1960.
- 75 Jahre Industriegewerkschaft 1891 bis 1966. Frankfurt/Main, 1966.
- Kinderarbeid van omstreeks 1800 tot 1914. Gent, 1979.

- Non ferreux. Bruxelles, C.M.B. (1969).
- Ontdekzef de "Nieuwe Maatschappij" en het "Neokapitalisme". S.l., B.B.T.K., s.d.
- OPEL, F., 75 Jahre Eiserne Internationale 1893 - 1968 / 75 Ans de l'Internationale du Fer 193 - 1968. Genève, 1968.
- L'Ouvrière de la Fabrique Nationale d'Armes de Guerre et la grève pour l'égalisation des salaires masculins et féminins. Bruxelles, 1966.
- Sidérurgie. Bruxelles, C.M.B., 1970.
- So Lied Air, programma 1 Mei-feest 1981, 100 jaar Cooperatieve Vooruit. Gent., 1981.
- Sociaal-economische schets 1965 - 1968. Gent, A.B.V.V. (1968).
- Spontane stakingen, georganiseerde stakingen ? Brussel, C.M.B., s.d.
- De Toenadering tussen het statuut der bedienden en der arbeiders. Brussel, C.M.B., s.d.
- VANDERHAEGEN, J., Socialistisch gemeentepersoneel te Gent. S.l., (1959).
- Vorming : Basistechnieken / Wet van 3 juli 1971 (taalgroepen) / Wet van 21 juli 1971 (Cultuurraden) / Inleiding tot de economische problemen van de onderneming.
- André Renard écrivait ... recueil d'articles 1936 - 1962.
- BOLLE DE BAL, M., La vie de l'entreprise, Bruxelles, 1967.
- BOLLE DE BAL, M., Problèmes de sociologie du travail, Bruxelles, 1969.
- Homo syndicus, Liège, 1946.
- LAMBILLIOTTE, M., André Renard et son destin, Bruxelles, 1971.
- Mélanges, Bruxelles, 1966.
- Le problèmes de la planification, Bruxelles, 1963.
- RENARD, A., Ensemble en pensée et action, Liège, 1959.
- RENARD, A., Vers la socialisme par l'action, Liège, 195.
- DE SCHUTTER, R., Un cas de déterminisme social, Bruxelles, 1967.

- GUBBELS, R., De vrouwenstaking.
- 1872 - 1972, een eeuw vestiging in België, Bank van Parijs en de Nederlanden, Brussel, 1972.